

Kedves Testvérek!

A Krisztusban való meggyökerezéssel, megerősődéssel foglalkozó ígértetés sorozatunkban, ebben a szakaszban folyamatosan olyan élethelyzetek, kérdések kerülnek elő, amelyben a bennünk lévő vallásos gondolkodás és az evangéliumi hozzáállás ütközik. Ez különféle élethelyzetekben, konkrét kérdésekben ölt testet. A most előttünk lévő helyzet a kritika elfogadásának, a kritika kezelésének a kérdése. Kevés olyan alapvetően negatív töltés szó van, amitől összerezzenünk, és a testbeszédünkkel is zárunk, védekező pozíciót veszünk fel, talán még a pupilláink is kitágulnak. Azonnal eszedbe is juthat az életedben számtalan példa, amikor kritikát kaptál... és ezek legtöbbször nem kellemes élmények.

Erről a témáról lehet egyszerűen gyakorlati síkon beszélni, gondolkozni. A „hogyan” kérdés szintjén megmaradva jobbnál jobb tanácsokat tudnánk adni magunknak... És végül elhihetnénk, hogy meg lehet ezt egyszerűen tanulni jól csinálni. Aki elég okos és ügyes és jó szándékú, annak ez működhet. A világ, amiben élünk, erről akar csak beszélni: módszerek, instant megoldások.

A másik végtel viszont, hogy azt mondjuk: ez pusztán lelki, szellemi kérdés, és aki Krisztusban van és eléggé hisz, annak működni fog magától. Nem kellene módszerek, sőt, tanulni sem kell, mert ezt Istentől indíttatva gyakorolni kell: adni és elfogadni. Mindegy, hogyan, mikor, nem számít, a másik mit él meg, viselje el. Majd Isten helyre rakja.

Sem pusztán gyakorlati, sem pusztán szellemi, lelki kérdést nem csinálhatunk a témából, hiszen a kérdés ma is az, hogy mi az a valóság, amit Isten számunkra feltár: mi van a szívünk mélyén? S végső soron kié a szívünk? A valósággal szembesülve ugyanis felismerhetjük saját elveszettségünket és megtaláltságunkat, és azt, mennyire rászorulunk Istenre, ő pedig milyen gazdagon meg tud minket áldani és szabadítani. Úgyhogy ez a téma egyszerre ijesztő, félelmetes és mégis örömteli.

1. A KRITIKA SZÓ

A kritika szó jelentése: dönteni tudó, igei alakban pedig: szétválaszt (például jó és rossz dolog között különbséget tesz).

A szó alapértelmében önmagában benne van a választás, döntés helyzete. Felsejlik a kapcsolat a „krízis” szóval, folyamattal is, amelyet megint csak sajnos mindannyian ismerhetünk. S miközben a krízisben benne lenni sosem jó, a kimenete lehet pozitív, növekedést, életet hozó és természetesen negatív is. Ugyanígy a kritika lehet pozitív és negatív is.

2. A KRITIKA MŰKÖDÉS

Milyen jó is lenne, ha arról beszélhetnék most, hogy a kritika milyen fontos eszköz egymásnak a visszajelzésben, tükör tartásában, amely által fejlődhetünk. De sajnos, mivel ez emberi kapcsolatokban ragadható meg, számolhatunk a bűn mindent átjáró és mindenre kiterjedő hatásával. A kritika a bűnös ember kezében eszköz lesz, a hatalom gyakorlásában, a leuralásban, fájdalom okozásban, a szétdobálásban, a keserűségben. Az életet, növekedést szolgáló eszköz helyett ez lehet belőle. A fogadó oldalról pedig az elutasítással, visszatámadással, védekezéssel, büszkeséggel kell számolnunk, ami megint csak nem a kívánatos reakció.

Hadd használjak erre egy képet: olyan a kritika, mint a metszőolló. Hozzáértő kézben áldás a növény számára, amikor működésbe lép. Jó helyen, megfelelő időben, jó hatást, növekedést, termékenységet lehet elérni vele. De gondoljunk csak bele: mekkora kárt és pusztítást okozhat, ha nem megfelelő időben történik az a metszés és mondjuk fontos termő rügyeket, esetleg nagy mennyiségű ágat metsz le valaki.

Érted a példát, ha kritizáló, folyamatosan a hibát kereső, akár elnyomó, abúzív szüleid, lelkészeid, tanáraid voltak. És persze, jót akartak – mindenki jót akar, de lehet ideje lenne haragudni rájuk, hogy meg tudj tényleg bocsátani nekik. És kérni Istentől a gyógyulást, hogy Ő gyógyítsa a sebeidet az evangélium által.

3. MIÉRT VAN RÁ SZÜKSÉG A KRITIKÁRA EGYÁLTALÁN?

Ha ennyi bántást és fájdalmat eredményez, felmerül a kérdés, hogy miért van egyáltalán szükség erre? Vagy csak egy rossz következménye az ember bűnös természetének, amit el kell viselnünk? Isten Igéje, igazsága tanít minket, és bizony szükségünk van arra, hogy meghalljuk a kritikát, az intést, a figyelmeztetést is. Ilyen volt az ószövetségi prófétai szó, ami az életet jelenthette, a megtérést eredményezhette, a megmaradás záloga lehetett az Istentől eltávolodó népnek. És ilyen volt az újszövetségi apostoli szó, intés, tanítás, mely Krisztus útjára vezette az embereket. A kritikára, az Istentől ihletett figyelmeztetésre, ihletett szóra azért van szükségünk, mert ez jelenti valahol az objektivitáshoz való kapcsolódásunkat: a visszajelzés, helyreigazítás szükséges, hogy ne maradjunk bezárva, szubjektív világunkba. Az Istentől jövő szó, a helyes úton való megmaradás azt szolgálja, hogy megmaradjunk... az életet hozza el a számunkra.

Látnunk kell azt is, hogy nemcsak azért viseljük nehezen adott helyzetben a kritikát, mert az fáj, hanem mert mi magunk is elvesztettek vagyunk. Az ember bűnös természetének sajátja a magáról alkotott illuzórikus énkép fenntartása. Azaz szeretjük magunkat illúzióinknak megfelelően, azt erősítő ösztönösen jobbnak vagy épp rosszabbnak látni és láttatni. Mindkettő belső tudattalan igény és valamilyen állapot fenntartását, igazolását szolgálja. Isten Krisztusban ettől szabadabbá tesz és megmutatva a bűneinket, rádöbbenve elveszett voltunk a megtérés, megbánás lehetőségét kínálja. Ezt elfogadva az Ő kegyelmében élhetünk, megélhetjük a Krisztusban nyert szabadság valóságát. A két kulcsmondat, amit megfogalmazunk, álljon most előttünk: a vallásos és az evangéliumi gondolkodás a kritikával kapcsolatban: **Vallásosság:** „Ha megkritizálnak, elkeseredem vagy dühös leszek, mert nagyon fontos számomra, hogy jó ember legyek. Ha valami fenyegeti ezt az énképet, bármilyen áron meg kell szüntetni.” **Evangélium:** „Nehéz elfogadnom a kritikát, de nem kell minden áron jó embernek látni magamat. Az, hogy ki vagyok, nem a teljesítményemtől függ, hanem azon alapul, hogy Isten szeret és Jézusért elfogad.”

4. EGY IJESZTŐ PÉLD: SAUL ÚTJA

Ami előttünk van, az egy nem túl örömteli része a Szentírásnak. Tulajdonképpen egy halálspirál. Az Istentől való elfordulás következménye és útja: nézzünk bele, akármilyen félelmetes is. A bezáródás, a valóságtól való elszakadás útja: az örület. A realitástól való elszakadás... az irreális félelmekbe zuhanás. És mindez a kritikára való rendkívül érzékeny reakcióból alakul ki. Miközben a valódi okra is rávilágít: az Istentől való elszakadás fájdalmas és romboló állapotára.

4.1. A FOLYAMAT.

Saul király a története ezen pontján már elfordult Istentől, Isten pedig eltávozott tőle. A történetben a lefelé süllyedő király félelemben, rettegésben, paranoiában való elmélyülésének lehetünk tanúi. A folyamat a következő lépésekből áll:

- A táncoló asszonyok éneke (féltékenység, irigység elindulása, beleakad valamibe Saul, kritikának él meg valamit, amit nem feltétlen szántak annak)

- Rossz szemmel néz Dávidra: elkezdődik az ellenségesség elhatalmasodása („A végén még...” kezdetű mondattal fény derül arra, mennyire reális ez a fenyegetés, de mennyire félelem vezérelt ez a gondolkodás)
- A rossz szellem megszállása után, révület, pusztítás
- Dávid kitér a támadás elől (Ott marad, kétszer is, érdekes, hogy miért nem ment el.)
- Saul elkezd igazán félni!
- Dávid a csatában találja magát (Saul oda küldi őt azzal a hátsó szándékkal, hogy ott hátha meghal – később Dávid sajnos maga is élt ezzel, Úriás, Betsabé férje így hal meg)
- Dávid sikereket ér el: visszafelé sül el a történet, Saul rettegni kezd

4.2. AMI ELŐTTÜNK VAN. Ez a történet azért érdekes a számunkra, mert egy kritikából indul el. Ráadásul olyanból, amit nem feltétlen szántak annak. Saul a történetben választ el került. Ez egy krízis. Ahol dönteni kell: vagy meghajlik Jahve akarata előtt és félreáll, vagy felveszi a harcot Dávid – voltaképpen Isten – ellen. Saul az utóbbit választja. Még a gyilkosságtól sem riad vissza. De a gyilkossági kísérlet következménye nem az, hogy Dávid ijed meg, hanem Saul. A gyökér ez: elfordult Istentől, eltávolodott, szembe fordult... és akkor jön minden csőstül. Átszakad egy gát, megszűnik a védelem. Aki elszakad Istentől, az elszakad a valóságtól. Ez egy óriási jelentőségű igazság, amit a szívünkbe kell vésnünk. A Krisztusban maradás, az Istenhez kapcsolódás mindenféle értelemben a túlélés záloga. A kritika pedig ebben a rendszerben a valósághoz való kapcsolódásunk, a józanságunk és megmaradásunk eszköze Istentől akár közvetlenül, akár mások által.

5. KAPCSOLÓDÁSOK

Lehet, hogy ezen a ponton megrettenünk, és őszintén Istenhez fordulunk: Uram, könyörülj rajtam, rajtunk! Mit tehetünk, hogyan menekülhetünk meg? Elgondolkozhatunk azon, hogy mennyire sodródhatunk el Istentől, ha Krisztusban vagyunk? A válasz természetesen a Krisztusban való meggyökerezés, ami egy lelki folyamat, megtérés. Mi az, ami ebből következik, milyen kérdésekkel lehet ebben tovább lépni...? DE HOL ÉRINT EZ MINKET?

5.1. Uralkodói helyzet

- Uralkodó pozícióinkban például, amiben megközelíthetetlenek vagyunk: családi felállásban, párkapcsolatban, munkahelyen, gyülekezetben, szolgálatban

5.2. Érzékeny pontok

Saul példája extrém, megrázó és talán biztonságban érezhetjük magunkat: ilyesmi minket nem érhet. A következőkön gondolkodjunk el:

1. Hol van az a pont, amit különösen nehezen hallunk másoktól? Mi az, ami ha fülünkbe jutna velünk kapcsolatban, az igazán fájdalmas lenne?
2. Ki az, akivel állandóan összehasonlítjuk magunkat, akinél szeretnénk jobbak lenni?
3. Mi az a kritika, amit nehezen fogadok el és ami különösen össze tud törni?
4. Mi az az illúzió, amit szeretnék fenntartani, amit semmiképp sem szeretném, ha sérülne...?

6. MIRE HÍV MINDEZ?

6.1. A megoldás, amit Isten kínál nekünk Krisztusban, lenyűgöző, ugyanakkor radikális is egyben. Látnunk kell, hogy az illúzióktól való megszabadulásunk révén újra és újra Krisztusra bízhatjuk magunkat, megerősíthetjük a Benne való hitünket és Ő megerősíthet minket a visszajelzések, kritikák elfogadására. Megerősíthet arra is, hogy el tudjuk hordozni az igazságtalan kritikát, hogy különbséget tudjunk tenni fontos és nem fontos között, és hogy magunk is tudjunk más felé visszajelezni. Az a Krisztus, akit egész földi munkája során kritikákkal illettek ellenségei, együtt tud érezni velünk.

A Benne való meggyökerezés formálhat minket azzá, akivé csakis általa válhatunk: igazán krisztusivá, keresztyénné, új teremtményé.

6.2. Bűnbánatra, önátadásra, megtérésre van szükségünk...

Az újjászületett, Krisztusban meggyökerező ember pedig a következőképpen változhat: ÖNKRITIKA: Krisztusban meggyökerezve annak képessége, hogy Isten a lelkiismeretemet uralja, vezeti és képessé tesz arra, hogy felelősen felismerjem, mi a helyes, mi van tőle, mitől kell elfordulnom, miben kell engedelmessé válnom neki? Kiteszem magam újra és újra Istennek és kérem, hogy a Lélek vezessen, tanítson, szóljon. MÁSOKTÓL: alázatossá, nyitottá tesz arra, hogy végig hallgassak másokat vagy adott esetben különbséget tudjak tenni között, mi van Istentől és mi az, ami rombol, amitől távol kell magamat tartanom (hogy egyik irányba se hajoljak el). MÁSOK FELÉ: tisztázza a motivációimat és tanít arra, mit jelent Istentől jövő módon gyakorolni, szeretetkapcsolatokat építeni, tanulni a helyes kifejezést.

7. Öt gyakorlati dolgot fogalmazzunk meg végül:

- Igazából mind a megfogalmazó, mind a fogadó oldalról alázat, nyitottság és őszinte befogadás szükséges. Mindenki maga tartozik felelősséggel Istennek azért, hogy megfogalmazza és el is fogadja a kritikát. A megvizsgálás és a meghallgatás alapvetően fontos.
- A kritika gyakorlásához érzelmi érettségre van szükség. Ezért nagy kihívás és ezért származik annyi sérülés mindebből. Általában érzelmi nem semleges helyzetben történik, nem semleges a hatása sem. Ezt pedig tudni kell kezelni.
- A kritika elhangozhat akármilyen közegben, de leginkább akkor hasznos és építő, ha a testvéri kapcsolat bizalmi légkörében történik. Ennek építése és ápolása legalább annyira fontos, mint a kritika megfogalmazása.
- A kritikának helye kell, legyen egy keresztyén közösségben akkor, ha legalább akkora hangsúly van a megerősítésen, a bátorításon is. Ez is az egyensúlyról szól, ahogy az ítélet és kegyelem is egyensúlyban van az életünkben, egyik sem hiányozhat és nem is hiányzik Isten részéről.
- A kritika gyakorlásában veszély az istenkomplexus, amikor valaki isteni ihletésre hivatkozva oszt ki másokat, valójában nem Istentől, hanem saját igazságérzetétől, indulataitól vezérelve. Ez egy különösen eltorzult formája a kritikának, de elég gyakori a gyülekezetekben. Amikor valaki Isten nevében kritizál, azzal szemben nem lehet még reagálni sem, hiszen akkor Isten ellen lázadsz.
- A kritika gyakorlásában a megfogalmazónak nagyfokú önismerettel, érzelmi stabilitással kell rendelkeznie, hogy hiteles lehessen. Ez is mindannyiunk fejlődési útja.

Mit tehetünk mindezek fényében? A keresztyén ember Istenhez kiált és Ő hívja segítségül abban, hogy lehessen az, akivé Isten formálni akarja Őt. Ebben lehet eszköz a másik ember is, a testvér, a kritika is, amit kapunk és adunk is. Az ember arra is fel kell készülnön, hogy kaphat nem jó szándékból, nem Istentől való kritikát másoktól. Ezt is meg kell tanulni elhordozni, a támadásokban helyt kell állni és meg kell maradni abban, hogy kik vagyunk Krisztusban. Ő vezessen, erősítsen, építsen minket!